
ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕКСТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ В НЕМОВНИХ ВНЗ

УДК 378.147

Давиденко О. Б. (Davydenko O. B.)

Національний університет кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

Проаналізовано читання як засіб навчання. Розглянуті основні методи роботи з професійно-орієнтованими текстами студентами заочного відділення.

Ключові слова: професійно-орієнтовані тексти, буквальне читання, адекватне читання.

Reading as means of teaching is represented. The basic methods of working with the texts for specific purposes by part-time students are examined.

Key words: texts for specific purposes, textual reading, adequate reading.

Актуальність статті обумовлена винятковим значенням читання в процесі навчання іноземних мов тому, що саме читання є засобом підвищення рівня володіння мовою, також – це невичерпне джерело інформації.

Зростаючі ділові та культурні зв'язки із зарубіжними країнами вимагають, щоб сучасні фахівці могли самостійно здійснювати інформаційний обмін з іноземними діловими партнерами та володіли навичками читання документів, що супроводжують імпорту продукцію та послуги.

Вищезазначені обставини роблять актуальним розвиток навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами в процесі навчання студентів іноземним мовам. Читання спеціальної літератури іноземною мовою є необхідної формою навчального процесу в технічному ВНЗ, особливо на заочному відділенні, з огляду на великий обсяг самостійної роботи студентів-заочників. Читання спеціальних текстів має свої складності, до яких можна віднести велике охоплення мовного матеріалу, більш складний зміст і композицію, більшу складність граматичних конструкцій, ніж в усному мовленні. Зазвичай студент,

який не має достатньої мовної підготовки, прагне перекласти окремі слова в такій послідовності, у якій вони зустрічаються в тексті. Коли студент має справу з простим за будовою і лексикою реченням, буквальний спосіб перекладу може іноді дати можливість правильно передати зміст речення. Але якщо текст складний, то такий переклад здебільшого призводить до спотворення змісту, а сам процес перекладу уповільнюється і студент постійно звертається до словника. При цьому слід відзначити проблему розуміння тексту. Розуміти – не означає вміти перекладати. Можна не знати всіх слів у тексті але розуміти його. А іноді, навпаки, знаючи всі слова, можна не розуміти зміст речення.

Які ж навички необхідно мати, щоб правильно перекладати спеціальну літературу? Читання – основний вид роботи з набуття інформації. Необхідно навчити студентів адекватного перекладу. Переклад з іноземної мови на рідну – це здебільшого точна передача змісту іноземного тексту граматичними і лексичними засобами рідної мови. Слід відрізнити адекватний переклад від буквального. При буквальному перекладі зберігаються граматичні конструкції і порядок слів оригіналу, тобто буквальний переклад допускає наявність повної відповідності між елементами обох мов. Адекватним вважається переклад, який точно передає думки автора, з використанням відповідної термінології та дотриманням стилістичних норм рідної мови. На заняттях під час установчої сесії слід навчати студентів адекватного перекладу. Буквальний переклад можна розглядати лише як перехідний етап на шляху досягнення адекватного перекладу. При навчанні перекладу спеціальної літератури викладачеві слід звернути увагу студентів на особливості мови і стилю науково-технічної літератури. Стиль науково-технічної літератури характеризується логічною послідовністю, прагненням автора до стислості, точності, однозначності висловлення думки. Це виявляється в широкому використанні інфінітивних, герундіальних та інших зворотів, скорочень та умовних позначень. Слід пам'ятати, що саме граматики є одним із засобів, що дає можливість зрозуміти і правильно перекласти текст. Граматика повинна вивчатися відповідно до використання її в науково-технічній літературі. Вивчаючи відібраний за певною системою граматичний матеріал, студент запам'ятовує значення граматичних

конструкцій, їх зовнішні формальні ознаки, визначає їх функції в реченні, знаходить способи перекладу даних граматичних форм. Перед студентом-заочником постає основне завдання – навчитися розпізнавати граматичні конструкції та правильно перекладати їх рідною мовою.

Характерною рисою спеціальної літератури є вживання термінів, у тому числі й інтернаціоналізмів. Мова наукового тексту позбавлена образності та емоційності. Беручись за переклад, необхідно перш за все ознайомитися із загальним змістом тексту, щоб встановити, яка проблема там розглядається. Особливу увагу слід приділяти перекладу заголовків. Заголовки рекомендується перекладати після перекладу тексту. Коли студент знає зміст тексту, йому легше знайти кращий варіант перекладу заголовка. Крім цього, виникають ситуації, коли заголовок неможливо перекласти без точного розуміння змісту всієї статті.

Дуже важливим під час навчання читанню є розвиток вміння мовного здогаду. Працюючи з текстом, студенти можуть здогадатися про значення незнайомих слів з контексту, що значною мірою забезпечує загальне розуміння змісту. Не менш важливим умінням є вміння студентів виокремлювати з прочитаного тексту його смислову інформацію. Таким чином читання стає формою навчання, націленою на одержання інформації. Особливу увагу слід приділяти вимогам до текстів для читання. Від цього залежить вмотивованість і активність студентів. Зміст повинен відповідати інтересам студентів. При цьому тексти рекомендується добирати з урахуванням доступності та складності. На початку навчання тексти повинні бути невеликими за обсягом, побудованими на вивченому мовному та граматичному матеріалі, до складу яких може бути введена невелика кількість нових лексичних одиниць. Надалі, коли студенти набудуть певних навичок у читанні, матеріал можна ускладнити. Розпочинаючи роботу, викладач може запропонувати всім студентам групи один і той самий текст, згодом різні тексти, але приблизно однакової складності. Робота з текстами проводиться спочатку на занятті під керівництвом викладача, а потім самостійно. Для першого етапу можна обирати тексти про вчених, винахідників, цікаві відкриття, особливості майбутньої професії. Пропонується завдання прочитати текст, зрозуміти й передати його зміст рідною мовою. Кілька

незнайомих слів можуть бути записані під текстом, або можна запропонувати студентам знайти ці слова у словнику.

Для перевірки розуміння прочитаного тексту використовують різні прийоми контролю, а саме тестова перевірка, передача змісту українською мовою, відповіді на запитання за змістом прочитаного. Надалі кожному студенту можна запропонувати окремий текст і дати певний час для його перекладу. Самостійна робота з читання текстів за фахом буде готувати студентів до читання технічної документації, правил експлуатації устаткування в процесі їх трудової діяльності. Таким чином, творчий підхід до вибору форм роботи з текстовим матеріалом на заняттях з іноземної мови дозволяє більш ефективно навчати студентів заочної форми навчання іноземній мові. Невелика кількість годин, що приділяється на аудиторні заняття під керівництвом викладача, вимагає регламентованого планування та ретельного відбору навчального матеріалу і може бути компенсована достатнім обсягом і різноманітністю завдань для самостійної роботи студентів.

Література

1. *Багрова А.Я.* Вопросы интенсификации обучения чтению на начальном этапе обучения иностранному языку в неязыковом вузе // Сборник научных трудов МГПИИЯ им. М.Тореза. Вып.366. – М.,1990. – С.20-27.

2. *Благодарна Т.П.* Англійська мова: Навч.-метод. посібник для студентів мех.-мат. фак-ту / Т.П. Благодарна, В.О. Ужик. – Харків: Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2006. – 104 с.

3. *Верещагин Е.М., Костомаров В.Г.* Лингвострановедение и текст. – М.: Русский язык, 1987. – 179с.

4. *Герасимова Ю.В., Салимзянова И.А.* Обучение чтению на начальном этапе изучения английского языка в техническом вузе // Казань: Язык и методика его преподавания. – 2004. – Часть II. – С. 41-44.

5. *Кондратьева В.А.* Оптимизация усвоения лексики иностранного языка. – М.: Высшая школа, 1974. – С. 199.